

השיחה

שיחתו השבועית של מורנו המשגיח ר' יצחק פנחס גולדווסר שליט"א | פרשת ויצא | מס' 4

כוחה של נגיעות

עושה עבירה גדולה וחושב שהוא עשה מצוה. חלילה לא לדמות, אבל אני רק מביא דוגמאות. למדו בדף היומי שבוע שעבר "נודרים להרגים" הכוונה, אם בא אנס שמוכן להרוג אותך אם לא תיתן לו פירות, ואתה אומר שאלו פירות של תרומה, ואתה נודר שאם הם לא פירות של תרומה לא תאכל תפוחים כל החיים, הנדר לא חל. אבל מה זה יעזור שאתה אומר לו שזה תרומה? אומר הרא"ש, הוא לא אוכל תרומה כי אסור לאכול תרומה. אדם מוכן להרוג בעד בצע כסף, אבל תרומה הוא לא אוכל, אפי' שהוא רוצח, זה לא יאומן. לכל עבריין יש איזו שהיא תיאוריה או אידאולוגיה. האדם שאולי המשוקץ והמתועב ביותר בכל הזמנים היה היטלר ימ"ש, וגם לו הייתה תאוריה. הוא דבק בתאוריה שאין הבדל בין האדם לבין החיה בג'ונגל, סה"כ חיה יותר משוכללת. ובג'ונגל מתנהלים החיים שהחזקים טורפים את החלשים, וזה טוב מאוד, המין משתבח מדור לדור, כי החלשים כלים מן העולם ומי שמוליד זה החזקים, ושוב מתוכם החזקים יותר שורדים, כך צריך להיות גם במין האנושי. צריך לרחוץ את הפה אחרי שאומרים את הדברים האלה מרוב טינוף. המוסר, המצפון, זה המצאה של היהודים החלשים שלא ידעו להתגונן מפני החזקים, זה הכל הדברים שהמציאו החלשים. עד היכן אפשר להגיע! יש לו תיאוריה, הוא אידאולוג, הוא הולך עם מהלך.

במאמר המוסגר ובאלף אלפי הבדלות, אלו שפרשו מאתנו וכמעט הרסו את כל מצב היהדות בארה"ק, ולולי ה' שהיה לנו לא יודע לאיפה היינו מגיעים היום, גם היה להם איזה

משל חיזור, אדם הולך ביער, עובר על גשר מעל תהום, חושך, הוא הולך על הגשר, פתאום מבריק ברק והוא רואה שהגשר מסתובב, עוד צעד אחד שהיה הולך אם לא היה יודע שהגשר מסתובב היה מתרסק לתוך התהום. איזה פחד גדול תופס אותו באותו רגע! כך אומרים חז"ל "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד" - ראה גהינום פתוחה מתחתיו, כביכול עוד רגע אחד אם הייתי מברך את עשיו... רואים על איזו טעות מדובר כאן.

אני לא חושב שמישהו יכול להסביר את הדברים, דבר אחד חשבתי כל השנים והשנה ראיתי ב"ה שכותב את זה הגאון הגדול והצדיק ר' אביגדור מילר שהיה אדם גדול מאוד. שזה ברור שאילו עשיו היה יודע שהוא לא צדיק והיה מנסה לרמות את יצחק כאילו הוא צדיק, ודאי שלא היה מצליח, אני חושב שאפי' את ר' ירוחם לא היה אפשר לרמות, כ"ש את יצחק אבינו, עשיו היה בטוח בעצמו שהוא צדיק. וכשאדם אוחז באמת שהוא צדיק ומאמין בזה בכל ליבו נפשו ומאודו, אז יש יותר סיכוי, לעולם לא נבין את זה, אבל זה הכיוון. אם הוא היה שחקן היה אפשר לגלות בקלות את הבלוף, כשאדם בטוח בעצמו שהוא כזה, תשאלו אבל איך זה יכול להיות, אדם עובר כאלו עברות וחושב שהוא צדיק. אז ניתן קצת דוגמאות, אמנם זה לא מגיע לנמשל. לדוגמא שאול, הקב"ה מצוה אותו למחות את עמלק, ואחרי המלחמה הוא אומר לשמואל "הקימותי את דבר ה'" ושמואל עונה לו "כי מאסת את דבר יהוה וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל" הוא אומר הקימותי את דבר ה', והוא אומר מאסת את דבר ה', הוא

אחת החידות הסתומות ביותר בסיפור מעשה האבות, זו העובדה שיצחק אבינו טעה וביקש לברך את עשיו ולא את יעקב. זה פלא פלאים הדבר הזה. אמנם מסתברים מאוד דברי המלבי"ם ועוד, שיצחק לא חשב שעשיו יהיה האב השלישי שממנו יהיה הזרע הנבחר שעליו הבטיח הקב"ה לאברהם, יצחק ידע שיעקב אבינו הוא המובחר מבין השניים, אלא הוא חשב שעשיו ראוי להיות הזבולון לפנות את יצחק מכל טרדות העולם הזה, עשיו יהיה הזבולון ויעקב יהיה היששכר, וכך יהיה לדורות עולם, זרעו של יעקב יעסקו בתורה וזרעו של עשיו יפרנסו אותם. כמו שבאמת היה במידה מסוימת בזמן אנטונינוס ורבי, שאנטונינוס שמזרע אדום הוא עשיו, התבטל לפני רבי, ולרבי היה שלווה בתנאים שבהם היה יכול לחבר את המשנה, בזכות שסוכם עליו והתבטל אליו אנטונינוס מלך רומי. אבל עדיין קשה מאוד להבין איך אפשר לחשוב על אדם שמוכר בכורה בעד נזיד עדשים ועובר חמש עברות חמורות באותו היום, איך יתכן שיצחק עד כדי כך טעה, הוא גם מוכן להרוג את אחיו התאום למרות הצער הגדול שיהיה לאביו מזה,

גם לפי ההסבר של המלבי"ם קשה מאוד עדיין להבין את הדברים. ואם אנחנו רוצים להבין עד כמה גדולה הייתה הטעות הזו, אפשר לראות בפסוק שכאשר נודע ליצחק שהוא כמעט עמד לברך את עשיו כתוב "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד" ויחרד, חרדה, גדולה, עד מאוד, איזו הפלגה! איך אמר מישהו, כמו עלה בסופת הוריקן הוא רעד, בפחד נורא ממה שהתגלה לו. דמינו לעצמכם

השיחה שיחתו השבועית של מורינו המשגיח ר' יצחק פנחס גלדווסר שליט"א

כסף. לא הוא פוחד להכשיל אותו בתאווא, זה לא בא בחשבון... הראש עקום, אנחנו מסוגלים להמון עקמומיות. בנובהרדוק היו מספרים שהיה פרוש אחד שגדר את עצמו שלא יאכל עוגות. פעם הוא הזדמן לחתונה, והמלצר שם לו בדיוק מול הפרצוף עוגת קרם מפוארת. ניסיון גדול, אבל הוא עובד, הוא לא נבהל, הוא התחיל להגיד לעצמו, בקונדיטוריה הפועלים עם הידיים המלוכלכות ערבבו שם את החומרים, ונטף לעובד זעה תוך כדי, לא מסוגל לאכול את זה. אחר כך הוא חושב לעצמו, מה החכמה לא לאכול אוכל מגעיל, וכי זה נקרא פרישות, ואז הוא התגבר על עצמו שוב ואלל את העוגה... באמת זה כך, התכסיסים של היצר הרע זה גאונות ממש, לא יאומן כי יסופר. (הרבה מהדברים שאני אומר הם מספרו של בוגר הישיבה הרב אליהו אורלנסקי שנקרא חכמה לנפשו).

יש נגיעה שהיא עצלות, בחור מתעצל לקום, דבר ראשון הוא מפהק הרבה לשכנע את עצמו שהוא עייף. ואז הוא מתחיל לחשוב איזה תפילה תהיה לו אם הוא יהיה כ"כ עייף, וחופץ מזה מה זה סדרי הישיבה, איפה כתוב במשנה ברורה שצריך לשמור על סדרי הישיבה? זו סתם המצאה של הראש ישיבה. תמיד יהיה איזה מהלך. כשלא מתחשק לו ללמוד, הוא נזכר שאחד מקנייני התורה זה מיעוט שיחה, וזה אומר שכן צריך לדבר קצת, ואם זה מצווה לדבר, יש עניין להדר במצוות. במיוחד שמדברים דעת תורה, אם ישאלו אותי אם צריך להיכנס לכנסת או לא, שאני ידע מה לענות. וביותר הוא אוהב שיחות נפש, זה ממש עד אור הבוקר, והוא לא מחכה שיבואו להתייעץ אתו, הוא ממש כמו אברהם אבינו, מחפש את האלו שצריך לשוחח איתם. הכל הכל מצוות. ראינו אצל אנשים גדולים כמה שחששו מהעצלות, מספרים על הסבא מנהברדוק, שכאשר הוא התלבט אם ללכת לדבר עם איזה עשיר, הוא לא היה מחליט בבית, אלא היה קם והולך עד הבית של העשיר, ואז היה מחליט

תוס'. אמנם זה מזיק לבריאות, אבל הוא דווקא קרא פעם שזה מועיל לעיכול, והוא גם נזכר בחת"ס, שא"א ללמוד מגוף של גוים על גוף של יהודים, זו מציאות אחרת, המחקרים נעשו על גוים לא על יהודים, אין מזה ראייה, יש לו הסבר שזה בסדר גמור. ובכלל איך אתה מעז להגיד שזו עבירה, הרי הרב שך עישן בצעירותו, וגם הסטייפלר. ובהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, כ"ש הצדיקים בעצמם, אתה מבזה ת"ח כשאתה אומר שאסור לעשן סיגריה.

אחד שמכור ל-(לא רוצה להוציא מהפה מילה לא יפה, גדו"י ממש הקפידו על זה. החזו"א לא רצה להוציא מהפה את המילה כלב, כשנכנס פעם כלב לבית, הוא אמר תוציאו את הכל"ב' מהבית. אני נזהר קצת בלשון אז נקרא לזה-) כאלו שמכורים לאכילה יתרה, גם להם יש תאוריה, אם אוכלים יותר אז יותר חזקים ויותר בריאים, חשוב מאוד להיות בריא לעבודת ה'. חופץ מזה, זה גם יפה, יש גמרא שהנשים היו הולכות עם תכשיט שהיה חונק את הצוואר כדי להראות שמנות. זה גם בריא וגם יפה. ובכלל הרבה פעמים זה ממש מצווה לאכול, אתה נמצא בשמחה, איך ירגיש בעל השמחה אם לא יאכלו, זה ממש מצווה... וכשהוא רואה שאחרים מזלזלים במצווה הזו, הוא לוקח גם את המנה שלהם, כי זה ממש כבוד הבריות, א"א לפגוע באנשים... לפעמים מתחשק לאכול משהו אבל ההכשר מפוקפק, ואז נזכרים בגמרא שהמוצא תרנגולים שחוטטים בשוק אפשר ללכת אחר הרוב. והוא גם שמע סיפור על ר' ניסים קרליץ, שאמר לבעל תשובה שאכל בבית הוריו רבנות, ובא לבקש תיקון, ור' ניסים אמר לו שעל רבנות גם יש רוב, אז למה אני צריך להחמיר. במיוחד שעכשיו אני רעב ואם אני לא יאכל זה יפריע לי ללימוד אח"כ. לא חסרים תירוצים להכשיר הרבה טריפות. כבוד שבת בכלל, זה מצווה דאו', הוא קונה לעצמו חצי קילו פיסטוק חלבי, לכבוד שבת. רגע, אולי תיתן גם לשכן קצת, הוא עני, אין לו

מהלך, איזו אידאולוגיה, אלו שעשו את העולות הכי גדולות עם לשם שמים והרגשה שאני צדיק. ואדם שהוא מרגיש שהוא בסדר והוא צדיק ועם כל ההזדהות, זה הרבה יותר קשה. אם מיסיונר עובד בשביל כסף, מילא, אבל אם הוא מאמין באמת והוא הולך להסית ולהדיח וחושב שהוא עושה בזה דבר גדול ועצום, הרבה יותר קשה להינצל ממנו.

ראיתי מאמר של ר' שלום שבדרון, שמבאר את אותו דבר גם על לבן, שלא היה כמו כל הרמאים, אלא הוא רימה את עצמו. הוא אחז באמת שלא יעשה כן במקומו, צריך לשמור על סדרי העיר, זה שהוא גונב לכולם את הבגדים וקונה בזה צרכי סעודה, הוא בסה"כ זיכה אותם בהכנסת כלה. הכל עם מהלך של מוסר וצדק ויושר. ור' שלום ממשיך לתאר שם את כל המהלך אבל זה הרעיון.

לפני כמה שיחות דיברנו, שכל המהלך של הרע הוא לא שהרצון גובר על השכל. ניתנה השליטה לדעת על הרצון "וירדו בדגת הים ובעוף השמים" - הכוונה שניתן ל"אדם" שבאדם, שזה כח הדעת, שליטה על הרצונות שבו שמכוח הגוף. והבחירה ברע היא כאשר הרצון מוליד דמיון שמתעתע בשכל. "אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות". הדמיון מציב תמונה מעוותת שהעברה אינה עבירה, וכך האדם נופל בחטא. הרצונות הללו שמעוותים את תמונת המצב נקראים נגיעות, הנגיעות מולידה רצון שמוליד דמיון שמשטה באדם. יש ארבע סוגי נגיעות שצריכים להיזהר מהם, וגם אם לא תמיד מצליחים צריך לדעת את המחלה כדי שיהיה אפשר להירפא ממנה, וכך אם אדם באמת ירצה וילמד מוסר ויחיה עם חשבון נפש, יש תקווה.

הנגיעה הראשונה היא אהבת התענוגים, אנחנו מכירים את זה בהרבה שטחים. לדוג' אדם שמכור לעישון, הוא מפתח תאוריה שא"א להבין את התוס' בלי סיגריה בפה, צריך סיגריה בשביל להבין את תוס' טוב, ומה לא עושים בשביל להבין

השיחה שיחתו השבועית של מורינו המשגיח ר' יצחק פנחס גלדווסר שליט"א

לשלוט בזה, אבל אדם צריך להכיר את עצמו. אנחנו מחפשים כבוד. שבע שבע הגיע לכאן בחור בעל תשובה, והוא כל דבר הפוך מכולם, הוא אשכנזי משתי הצדדים, אבל מתנהג כמו ספרדי, כי זה נראה לו יותר נכון, הוא לומד במרכז הרב, כולם שם עם כיפות סרוגות ורק הוא עם כיפה שחורה גדולה. כל השכנים חילונים והוא הולך עם זקן שמרגיז את כולם. הוא בא לכאן כדי לחפש ישיבה שלא לומדים כמו כל הישיבות, כי כל הישיבות זו לא דרך נכונה, כל דבר הפוך, הוא בטוח שהוא דג חי שזורם נגד הזרם, אבל הוא לא מבין שדג חי זורם עם הזרם, רק לפעמים הוא הולך נגד הזרם, דג שתמיד הולך נגד הזרם זה זרם של אנטי זרם, כל דבר הוא עושה הפוך, להרגיש שהוא חכם ומיוחד.

גם בסיפור של הפרישה שפרשו, זה אנשים שכך הרגישו, הם לא קיבלו מספיק משרות, אנשים בני חמישים שישים, אז הוא מרגיש הרגשה של במה אני מיוחד, אני מיוחד בזה שאנחנו היחידים שקנאים אמיתיים שומרי הגחלת, רק אנחנו ירדנו לעומק דעתו של מרן הרב שך, אנחנו מיוחדים. ברור לי שזה אחד השורשים של כל המחלוקת הזו.

לפעמים הרצון לכבוד מגיע ממש בצורה הפוכה, יש מחבר שנקרא אליהו כי טוב, שיש לו ספרים שיוצרים עמוק לבכי הנפש. והוא מספר שהיה יהודי זקן שהיה מתנהג בענווה עצומה, הוא היה עומד בפתח המקווה ביום שישי אחה"צ, ושואל כל אחד שנכנס למקווה אם הוא רוצה שיסבן לו את הגב, וכולם כמובן היו מסרבים, יהודי זקן, אבל הוא היה ממשיך לבקש ולהתנהג בענווה. היה שם יהודי קוצקער, ובקוצק עבדו מאוד על מידת האמת, שלא הריחה לו טוב הענווה הזו... וכשהזקן שאל אותו, הוא ענה לו שכן, וכשהתחיל לסבן לו את הגב, הוא התחיל לצעוק עליו, אתה לא יודע לסבן, זה חלש מידי, זה חזק מידי, אחרי כמה הערות כאלו, הזקן זרק לו את הסבון בפנים, וצעק

הכוונה שהיא חשבה שהיא התכוונה. אם היא באמת התכוונה למה הענישו אותה כ"כ שכל בניה מתו. היא חשבה שזה לשם שמים, אבל היא התקאנה ביחס של אלקנה לחנה. קורח ג"כ בא עם טענה, "כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' למה תתנשא", זה לא טוב, כל אחד צריך להרגיש גדלות האדם, כל אחד צריך להרגיש משה רבינו. אבל מה שהיה באמת זה שנתקנא בנשיאותו, כבוד. זמרי בן סלוא לא היה איזה "פושטק", יש לו מהלך, הייתה לו טענה, שהרי כשנכנסים לבנות מואב עוברים גם על ג"ע וגם על ע"ז. עדיף להביא אותם לתוך המחנה, כדי שיעברו רק על ג"ע בלי ע"ז. זמרי קינא לאלוקיו. חז"ל אומרים "עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס", כי זמרי הרגיש שהוא פנחס, הוא מקנא לע"ז, נעשה את זה רשמי ולפחות לא יעבדו ע"ז. מה היה באמת, הוא הסתכל על משה ואהרן שלא הגיעו לשליש הגיל שלו, והם יהיו מנהיגי העם, ומה איתי שזכיתי להכיר את יעקב אבינו, לא מגיע לי הכבוד הזה? זה הייתה הסיבה האמיתית, אבל אדם לא אומר לעצמו אני רודף כבוד, יש לו מהלך, אידאולוגיה.

זה מאוד מצוי אצל בעלי תשובה, הוא מרגיש פיגור של עשרים שלושים שנה, הוא אף פעם לא יצליח להגיע למי שנולד כחרדי, אבל הוא לא מוכן להכיר בעובדה הזו. אז הוא מתחיל לעקוף את כולם. הוא מתחיל לגדל זקן ארוך, ולובש מעיל ארוך, ושם תכלת, כל מיני חומרות והידורים. הוא עושה דברים ע"פ קבלה, כך הוא הצליח לעקוף את כולם, אם הוא ילך בדרך שכולם הולכים הוא לא יצליח לעקוף את כולם. זה מציאות שלא ברור לי שצריך להתבייש בה, לדוגמה מה שאני נהיית בעל אגדה זה בגלל שהרגשתי שחסר לי עשרים שנה, ואם אני ילך בדרך הרגילה אני לא יגיע רחוק, אז מצאתי בקעה להתגדר בה, אפי' שהעיקר זה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, יוצא מזה דברים טובים, כל אחד צריך את המקום שבו. הוא צריך להרגיש חשוב, צריך להרגיש טוב, זו המציאות, צריך שכל

אם להיכנס או לא להיכנס. ר' מאיר מפרמישלאן שכב בלילה בחורף, והיה קר, והוא רצה לעשן סיגריה בשביל להתחמם, אבל הוא אמר לעצמו: אתה לא מתבייש, בשביל תאווה של סיגריה לקום, ורגע אחרי זה הוא חשב: אולי אני לא קם בגלל שאני מתעצל מלקום. אז הוא קם, התלבש, גלגל סיגריה, וחזר למיטה. על ר' אהרן קוטלר מסופר, שכאשר גילו לו את המחלה, הפנים שלו נהרו משמחה. והוא הסביר שהייתה לו המון עוגמת נפש בימים האחרונים, הוא הרגיש כבדות כזו, והוא מאוד פחד אולי נהיה עצלן פתאום. אבל עכשיו הוא מבין, זה לא שהוא נהיה עצלן, אלא המחלה החלישה אותו. מהמחלה הוא פחות דאג, הוא דאג מזה שאולי הוא נהיה עצלן.

אבל הנגיעה הכי גדולה והרסנית היא הנגיעה של כבוד, אדם צריך כבוד, ונברא לכבוד, עולם הבא זה כבוד, צדיקים עטרתיהם בראשיהם, אדם נברא לכבוד וזה טוב שהוא רוצה כבוד. הבעיה מתחילה כשהוא מחליף את הכבוד האמיתי בכבוד מזויף, ואחרי שהוא מחליף את הכבוד האמיתי בכבוד מזויף, הוא מתבייש לדרוש כבוד, הוא יודע שאנשים מזלזלים במי שדורש כבוד. כשחז"ל אומרים שכל הרודף אחרי הכבוד הכבוד בורח ממנו, אני חושב שאין הכוונה שאח"כ הכבוד בורח ממנו, אלא תוך כדי שהוא רודף אחרי הכבוד, זה עצמו גורם שהכבוד יברח ממנו, כי אין לך מבזזה יותר גדול ממי שרודף אחרי הכבוד. אז הוא כל הזמן מנסה להסתיר את זה, הוא לא דואג לכבוד עצמו אלא לכבוד שמים... אנחנו מוצאים את זה מגדול ועד קטן בכל הדורות. פנינה לשם שמים נתכוונה, היא הייתה מקניטה אותה בצורה כ"כ נוראה. אמר פעם אחד המגידי, מאיפה חז"ל ידעו שלשם שמים נתכוונה? והוא מבאר, שכ"כ רע אפשר להיות רק לשם שמים. היא רצתה שתפלל, שכמה שתהיה לה יותר צער התפילה תהיה יותר טובה, היא באמת התכוונה לשם שמים? בגמרא כתוב שהיא התכוונה, אבל

השיחה שיחתו השבועית של מורינו המשגיח ר' יצחק פנחס גלדווסר שליט"א

כמובן שהייתה ליהוה והשכן הספיד, ואז הוא אמר לאשתו: את רצית לזרוק את העוף, תראי כמה מצוות עשינו אתו, גם צדקה, גם ביקור חולים ולווית המת והספד וניחום אבלים... זה כמובן לא היה, אבל צריכים לדעת שעם שכל עקום אפשר להגיע לקרומקייט (עקמומיות), לפעמים מפרומקייט יכול לצאת קרומקייט. חז"ל אומרים "עקוב הלב מכל", והעצה היחידה היא לחיות עם חשבון נפש, שזה מחייב ללמוד מוסר, ובסוף סדר מוסר לבדוק אם באמת אני חי לפי איך שכתוב בספר, להיכנס לשיחות, לוועדים, והעיקר לזכור את דברי רבינו יונה שאם אדם לא יעורר עצמו מה יועילו המוסרים.

אני רוצה לסיים בעידוד, שלפעמים זה מבהיל, ששומעים מקרים ואתה אומר איך אפשר לגרום שלי זה לא יקרה, כ"כ הרבה טעויות של אנשים גדולים. ואני יודע שיש בי את הכוחות האלו של עצלות וחמדת כבוד ותאוה לתענוגי הגוף ויראת שמים שעשויה להיות מעוותת. אומר הגאון על הפסוק "ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוקיהם" שהאיבים זה הנגיעות והיצרים והתאוות והמידות הרעות. אדם מרגיש שהוא בארץ איביהם, אני מוקף איבים ושונאים, איך אני יחזיק מעמד? אומר הקב"ה, אני מבטיח לך שלא מאסתים ולא גאלתים, בתנאי אחד, שאתה באמת מחפש את האמת, אם אתה באמת מחפש את האמת, ותרצה באמת לכוון לאמת, ותתפלל ותבקש לכוון לאמת, הקב"ה מבטיח ש"ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם"

מעכ"ם ובתלמידי חכמים יותר מכולם? אני חושב שזה היצה"ר הזה, שהוא צפון בצד הימני של הלב, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, הלב הימני רק דוחף למצוות, לא חלילה לעברות, אבל המצוות שהוא דוחף אליהם הם מצוות שמחריבות עולם. כל מי שמבזה את הת"ח שלא שייכים לצד שלו כי הוא שומר על דעת תורה האמיתית. כל אלו שנלחמים בצניעות וממלאים את הרחובות עם דיבורים על אורכים וגרביים ופאות, וכל הזמן רואים ברחוב דיבורים על נשים בגלל שהוא שומר על צניעות. זה באמת מגיע מיראת שמים, אבל זה לא השמים הנכונים... ואיתם הכי קשה, כי הוא בטוח שהוא יותר צדיק מכולם, זה לא כמו מי שהנגיעה שלו היא כבוד, שאפשר להראות לו שלא מסתתר מאחורי כבוד שמים אלא מאחורי כבוד עצמו. יש גמרא ביבמות צ"ו שמביאה מחלוקת הלכתית, ואומרת הגמרא שנקרע ספר תורה מחמתו, אמר רבי יוסי בן קיסמא: תמיה אני אם לא יהיה בית הכנסת זו עבודת כוכבים, וכן הוזה, ה"י, ע"ז בעצם זה אנשים שבאמת חושב שהאלוהים זה השמש והירח, ועובדים אותם, ומחריבים את כל העולם. אתה חושב שאתה צודק, ואתה נלחם ונקרע ס"ת, כביכול הרסת יותר ממה שבנית. ולפעמים היראת שמים הזו לא נותנת לאדם לחזור בו, כי הוא לא מסוגל לחשוב שהיה רשע עד אז, כמו שהסברנו עם חיאל בית האלי.

אנחנו צריכים להכיר את עצמנו, ותן לחכם ויחכם עוד, אני רוצה לסיים בסיפור קיצוני שלא היה אבל צריך לדעת שזה יכול להגיע עד כדי כך. מספרים שליהודי אמיד היה עוף במקרר, וכשפתחו את המקרר ראו שהעוף מקולקל, אשתו אומרת לו: בא נזרוק את זה לפח, והוא אומר לה חבל אפשר לעשות עם זה מצוות. הוא לוקח את העוף, ומביא לשכנו העני, השכן אכל את העוף, ונהיה לו קלקול קיבה, ונהיה לו סיבוכים עד שנפטר.

עליו: בגלל שאני מתנהג בענוה אתה חושב שאני משרת שלך? אדם רוצה לפעמים כבוד שהוא עניו, אז הוא מתנהג בענוה כדי לקבל כבוד. אחד הגיע פעם לטשיבינער רב ושאל: יש לי פלא גדל, אני מכיר שני תאומים זהים לגמרי, שממש אי אפשר להבחין ביניהם, אבל אחד מתלבש יפה ומהודר והשני מתלבש ברישול. איך זה יתכן שהם כ"כ דומים בהכל, ובלבוש כזה שינוי, ענה לו הטשיבינער רב, שגם בזה הם דומים, שניהם רוצים תשומת לב, רק אחד עושה א"ז בתור מהודר ואחד בתור מפוזר.

יש נגיעה יותר עמוקה ומסוכנת, והיא יראת שמים מעוותת, לאדם יש מידות רעות ושכל עקום, ונראה לו דברים שבאמת הוא חושב שהם יראת שמים, ויוצאים מזה חורבנות נוראים. הכרתי ישיבה לבעלי תשובה, שרוב הבחורים שם היו ספרדים והצוות היה אשכנזי, ואחד הרמ"ם שהיה ספרדי, התעורר פתאום שזה לא בסדר. למה ישיבה שרובה ספרדית, מתפללת נוסח אשכנז, ונוהגת במנהגים של אשכנזים. ומה שקרה בסוף זה ישיבה שהיו בה קרוב למאתיים, התחלקה לשנים, שבחלק אחד היו עשרים, ובחלק השני עשרה, והשאר התפזרו, חוץ ממיליונים של חובות שנשארו שם. ויכול להיות שזה באמת הגיע מיראת שמים, אנשים עקומים יכולים לפתח תיאוריה שהם באמת נלחמים למען כבוד שמים, וא"א לוותר כי זה כבוד שמים, וקורים מזה דברים נוראים. וזו הכוונה במה שאומרת הגמרא בסוכה "ואת הצפוני ארחיק מעליכם" - זה יצה"ר שצפון בליבו של אדם, שמתגרה בישראל יותר מאומות העולם, ובתלמידי חכמים יותר מכולם. ויש פה שתי תמיהות, מה זה היצה"ר הזה שצפון בליבו של אדם, הרי כל יצה"ר צפון בליבו של אדם. הגמרא בברכות ס"א אומרת שהיצה"ר דומה לזבוב, יושב בין שני מפתחי הלב. כל יצר הרע נמצא בלב. ועוד איך יתכן שמתגרה בישראל יותר